

9. සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදනය

- නිපුණතාව : 9.0 සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදනය භාවිත කිරීමේ ආරම්භය, විකාශය, අවශ්‍යතාව හා නව ප්‍රවණතා හඳුනා ගෙන ඊට අනුගත ව දැනුම ආකල්ප හා වර්ග සකස් විය යුතු ආකාරය පිළිබඳ අවබෝධයෙන් යුතුව සංවර්ධන සන්දේශ නිර්මාණය කිරීමේ හුරුව ලබයි.
- නිපුණතා මට්ටම : 9.1 සංවර්ධනය හා සංවර්ධනය පිළිබඳ මතවාද විග්‍රහ කරයි.
- කාලච්ඡේද : 10 යි.
- ඉගෙනුම් පල :
 - සංවර්ධන සංකල්පය අර්ථකථනය කරයි.
 - සංවර්ධන සංකල්පයේ ඓතිහාසික විකාශය පැහැදිලි කරයි.
 - සංවර්ධනය පිළිබඳ මතවාද සංසන්දනාත්මක ව හදාරයි.
 - සංවර්ධන සංකල්පයේ නව ප්‍රවණතා හඳුන්වා දෙයි.

පාඩම සැලසුම සඳහා උපදෙස්:

පහත සඳහන් විෂය කරුණු ඇසුරෙන් පාඩම සැලසුම් කරන්න.

සංවර්ධන සංකල්පයේ ආරම්භය හා විකාශය

18 වන සියවසේ කාර්මික විප්ලවයෙන් පසු "සංවර්ධනය" යන සංකල්පය ගොඩ නැඟුණු අතර ඒ අනුව කෘෂිකාර්මික හා කාර්මික නිෂ්පාදන ඉහළ නැංවීම හා ඒක පුද්ගල ආදායම ඉහළ නැංවීම "සංවර්ධනය" යනුවෙන් අදහස් කෙරිණි.

එතැන් සිට 1990 දශකය වන තෙක් ලෝක සමාජය ප්‍රධාන කොටස් තුනකට බෙදමින් සිදු කළ වර්ගීකරණය පිළිගැනිණි.

- 1 "පළමු වන ලෝකය" යන්නට ධනෝච්චර ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී දෘෂ්ටිවාදයට අනුකූල රටවල් අයත් විය. ඒ අතර අමෙරිකා එක්සත් ජනපදය, එක්සත් රාජධානිය, කැනඩාව හා බටහිර යුරෝපය වැනි රටවල් ප්‍රමුඛ විය. මේ රටවල දළ දේශීය නිෂ්පාදනය (Gross Domestic Product - GDP) සහිත වෙළෙඳ ආර්ථිකයන් පැවතිණි.
- 2 "දෙවන ලෝකය" යන්නට අයත් වූයේ සෝවියට් සංගමයේ කොමියුනිස්ට් දෘෂ්ටිවාදයට අනුකූල රටවල් ය. ඔවුහු කොමියුනිස්ට්වාදී සමාජවාදියෝ ය. එක්සත් සෝවියට් සමාජවාදී සමූහාණ්ඩුව, චීනය, කියුබාව වැනි රටවල් ඒ අතර ප්‍රධාන වේ. මධ්‍යම සැලසුම් ගත, දළ දේශීය නිෂ්පාදනය (GDP) සහ හොඳින් දියුණු කාර්මික ව්‍යුහයක් සහිත ආර්ථිකයක් මේ රටවලට තිබිණි.
- 3 "තුන්වන ලෝකය" යන්නට අයත් වූයේ ඉහත කඳවුරු දෙකට අයත් නො වූණු රටවල් ය. එනම් අප්‍රිකාව, ඉන්දියානු උපමහාද්වීපයට අයත් රටවල්, නැගෙනහිර ආසියාව හා සවුදි අරාබිය වැනි රටවල් ය. විවිධාකාර දේශපාලන තත්ත්වය ඇති දළ දේශීය නිෂ්පාදනය අඩු මට්ටමේ හා කාර්මික නොවන ව්‍යුහයක් සහිත ආර්ථික මෙකී රටවලට උරුම විය.

- ඉංග්‍රීසි භාෂාවේ "development" - සංවර්ධනය යන වචනය "දිග හැරීම" (unfolding) හා "වර්ධනය" (growth) වැනි අර්ථ නිරූපණය කරයි.
- පවතින තත්ත්වය යහපත් ලෙස වෙනස් කිරීම (For the betterment of the existing situation) යන්න ද සංවර්ධනය යන්නෙහි එක් ප්‍රධාන අදහසකි.
- 20 වන ශතවර්ෂයේ ආර්ථික විද්‍යාඥයන් හා දේශපාලඥයන් විසින් "ආර්ථික සංවර්ධනය" හෝ "සංවර්ධනය" යනුවෙන් භාවිත කරන ලද යෙදුම ඒක පුද්ගල ආදායම, ජාතික ආදායම හා ආර්ථික ශ්‍රිතසාධනයේ ධනාත්මක වර්ධනය පෙන්නුම් කෙරෙන දර්ශක ලෙස අර්ථ ගන්වා තිබිණි.
- "සංවර්ධන සන්නිවේදනය" යන විෂය ක්ෂේත්‍රය 1950-60 දශකයේ වර්ධනය වූවකි. "සංවර්ධනය හා සන්නිවේදනය" (Development and Communication), "සංවර්ධන සන්නිවේදනය" (Development Communication) හා "සංවර්ධනාත්මක සන්නිවේදනය" (Developmental Communication) යන යෙදුම් මේ විෂය ආරම්භයේ සිට ම භාවිත විය.
- "සංවර්ධන සන්නිවේදනය" යන්නෙන් මූලික වශයෙන් අදහස් කළේ "ජාතික සංවර්ධනය" සඳහා ජනමාධ්‍ය ඇතුළු වෙනත් සන්නිවේදන මාර්ග උපයෝගී කර ගැනීම යි. "ජාතික සංවර්ධනය" යන්න සමාජීය, සංස්කෘතික, සදාචාරාත්මක හා ආර්ථික වශයෙන් ප්‍රධාන කොටස් හතරකට බෙදා දැක්වුණු අතර ඉන් ආර්ථික සංවර්ධනයට ප්‍රමුඛතාවක් ලැබිණි.
- තුන් වන ලෝකයේ ජාතික සංවර්ධනයෙහි ඇති වැදගත්කම විල්බර් ශ්‍රාම් (Wilbur Schramm) විසින් පළමු වරට හඳුනා ගන්නා ලදී. එහි ලා තොරතුරු මූලාශ්‍රය විවර කිරීමෙහි හා දැනුම ලබා ගැනීමේ මාර්ග හෙළි කිරීමේ ඇති වැදගත්කම ඔහු පෙන්වා දුන්නේ ය.
- තොරතුරු ව්‍යාප්ත කිරීම, අධ්‍යාපනය, සමාජ අලෙවිකරණය, සමාජ ප්‍රවර්ධනය, මාධ්‍ය ප්‍රවර්ධනය, සමාජීය සංවර්ධනය යනාදී ක්‍රියා සංවර්ධන සන්නිවේදනයට අයත් විය.
- මුල් කාලීන සංවර්ධන සන්නිවේදනය මඟින් සිදු වූයේ සංවර්ධනය කිරීමෙහි ලා බටහිර විද්‍යාඥයන් පිළිගත් ඉහළ සිට පහළට වූ ධුරාවලිය (top down hierarchy) ක්‍රියාත්මක කිරීම යි.
- සංවර්ධන සන්නිවේදනය නැවත අර්ථ දැක්වීම අවශ්‍ය වූයේ පැවති සංවර්ධනය ධන සම්පත් සුරාකෑම, සමාජ අසමානතාව වැඩි කිරීම, මිලිටරිවාදය සහ පරිසර පරිහානිය වර්ධනය වීම සිදු වූ බැවිනි. එමඟින් තුන් වන ලෝකය ලෙස හැඳින්වූ රටවලට සෙතක් නො වීණි.
- කෙසේ වුව ද 1960 ගණන්වල දී ලතින් අමෙරිකාව නවීකරණය කිරීමේ වැඩසටහන් අසාර්ථක වීම නිසා නව සමකාලීන සංවර්ධන සන්නිවේදන පර්යේෂකයන්ට සිය මූලික උපකල්පන වෙනස් කිරීමට සිදු විය.
- ඒ අනුව පැරණි සංවර්ධන සන්නිවේදන න්‍යාය දැඩි ලෙස විවේචනයට හසු විය.
- බටහිර ලෝකය තුන්වන ලෝකයේ රටවල් සමඟ පවත්වන සබඳතා සුරාකෑමේ හා යැපීමේ ආර්ථික සබඳතා ලෙස වටහා ගැනිණි.

- ඒ අනුව අලුත් ම තේමාව වූයේ තුන් වන ලෝකයේ රටවල සංවර්ධනය සඳහා ප්‍රයෝජනවත් කාර්යභාරයක් ඉටු කළ හැකි තමන්ගේ ම සංවර්ධන මාවතක් සෙවීම පිළිබඳ ව යි.
- ඒ උදෙසා “සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදනය” (Communication for Development) යන නව සංකල්පය ඉදිරියට පැමිණියේ ය.
- “සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදනය” යනු තිරසර ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සංවර්ධනයට අදාළ ව, සමාජයේ සිදු විය යුතු සියලු ආකාරයේ සන්නිවේදන වෙත යොමු වන පුළුල් අර්ථයක් සහිත යෙදුමකි.

• සංවර්ධන නිර්වචන

- (1) “සංවර්ධනය යනු රටක දුප්පත්කම, අසමානතාව හා විරැකියාව අඩු කිරීම හෝ අහෝසි කිරීම යි.” - ඩඩ්ලි සියර්ස් (1969)

“Development is a reduction or elimination of poverty, inequality and unemployment.”

- Dudley Seers (1969)

- (2) “සංවර්ධනය යනු මිනිසුන්ගේ සංවර්ධනය (මානව සංවර්ධනය) මිස, ද්‍රව්‍යමය සංවර්ධනයක් නො වෙයි.” - එඩ්ගා ඕවන්ස් (1987)

“Development is the development of people (human development) and not the development of things.” - Edgar Owens (1987)

- (3) “සංවර්ධනය යනු ‘පූර්ණ සමාජ සංවර්ධනය යි.’ එයට මානසික, අධ්‍යාත්මික සහ ද්‍රව්‍යමය අවශ්‍යතා ඇතුළත් වේ.” - මහත්මා ගාන්ධි

“The total development of society includes mental, spiritual and material needs.”

- Mahatma Gandhi

සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදනය

- (1) “සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදනය යනු සංවාදය සක්‍රීය කරවන, ද්විමාර්ග සන්නිවේදන පද්ධති මඟින් ප්‍රජාවන්ට ඔවුන්ගේ අභිලාෂ හා උත්සුක ප්‍රකාශ කිරීමට හැකි හා ඔවුන්ගේ ම සංවර්ධන ක්‍රියාවලියක අදාළ තීරණවලට සහභාගී ව මැදිහත් වීම යි.”

එක්සත් ජාතීන්ගේ මහා මණ්ඩලය 51/172, 1996

- (2) “සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදනය යනු පුළුල් පරාසයක මෙවලම් හා ක්‍රම භාවිත කරමින් සංවාදය මත පදනම් වූ සමාජ ක්‍රියාවලියකි. එසේ ම දැනුම, නිපුණතා බෙදාහදා ගැනීම, ගොඩ නැඟීම මෙන් ම ප්‍රතිපත්ති, විවාද සහ ස්ථිරසාර වූ සංවර්ධනයක් සඳහා, සවන් දීම, විශ්වාසය ගොඩනැඟීම හා විවිධ මට්ටම්වල වෙනස්කම් හඳුනා ගැනීම යි. එය මහජන සම්බන්ධතාව හෝ ආයතනික සන්නිවේදනය නො වේ.”

(3) සිල්වියෝ වයිස්බෝඩ් (Silvio Waisbord) සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදනයේ ප්‍රායෝගිකභාවය සම්බන්ධයෙන් ප්‍රධාන අදහස් පහක් හඳුනා ගෙන තිබේ.

- i. කේන්ද්‍රගත බලය ශක්තිමත් කිරීම (පුද්ගලයන් හා ප්‍රජාවන් දැනුම අත්පත් කර ගැනීම හා ගැටලු සම්පාදනය කිරීම)
- ii. ඉහළ-පහළ හා පහළ ප්‍රවේශ ඒකාබද්ධ කිරීම
- iii. සන්නිවේදන මෙවලම් භාවිත කිරීම
- iv. පුද්ගලාන්තර සන්නිවේදනය හා ජන සන්නිවේදනය අතර සමබරතාව නිර්මාණය කිරීම
- v. පුද්ගල හා සමාජ හැසිරීම් වෙනස් කිරීමේ වැඩසටහන්වලට ප්‍රමුඛතාව දීම

Media and Global Change. Rethinking Communication for Development, Hemer, Oscar, 2005, Chapter 4, five key ideas: coincidences and challenges in development communication, Silvio Waisbord

(4) ශ්‍රීනිවාස් මෙල්කෝට් (Srinivas Melkote) සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදනය යනු

- 1. විවාරාත්මක සිද්ධාන්ත මඟින් මානව සමාජ ගැටලුවලට විසඳුම් සැපයීම
- 2. මිනිසාගේ ඉතිහාසය ක්‍රියාවලියක් බව වටහා ගැනීම
- 3. ආගමික බැඳීම්වලින් තුන් වන ලෝකයේ විමුක්තිය ලබා ගැනීම
- 4. සන්නිවේදනය සහ සමාජ ව්‍යුහය පිළිබඳ සම්බන්ධතා වැඩි දියුණු කිරීම
- 5. තුන් වන ලෝකයේ සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදනය වැඩි දියුණු කර ගැනීම පිණිස වූ යෝජනා හා ඒවා සිදු කළ හැක්කේ කෙසේ ද යන යාන්ත්‍රික ප්‍රශ්න ඇසුරෙන් පමණක් අවශ්‍යතා තහවුරු කර ගැනීමට නොහැකි බව වටහා ගැනීම යි.

Srinivas R. Melkote, H. Leslie Steeves, Communication for Development: Theory and Practice for Empowerment and Social Justice - 2015

(5) ස්වීඩනයේ මැල්මෝ විශ්වවිද්‍යාලයේ සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදන නිර්වචනය

“ගෝලීයකරණ සන්දර්භයෙහි සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදන භාවිතය යනු සමාජ වෙනස්කම් සඳහා ක්‍රියාවලි ප්‍රකාශයට පත් කිරීමේ ක්‍රමයකි.” (Malmo University in Sweden)

සංවර්ධන සංකල්පය පිළිබඳ මතවාද

ඉහත දක්වා ඇති පරිදි "සංවර්ධනය" යන සංකල්පයට ලෝක දේශපාලනය, ආර්ථිකය හා සන්නිවේදනය දිගට ම බලපෑම් කර ඇති බැවින් වර්තමානය වන විට සැබෑ මානව සංවර්ධනය යන්න වටහා ගැනීමට නොහැකි වී ඇත. යුරෝපීය හා බටහිර රටවලට අවශ්‍ය දේශපාලන හා ආර්ථික පරිවර්තන සඳහා සෙසු ලෝකයට එරෙහි ව "ආධිපත්‍යයේ උපකරණයක්" බවට "සංවර්ධනය" යන්න පත් ව ඇති බව එක් මතවාදයකි.

ලොව පුරා වත්මන් සමාජවල අඛණ්ඩ ව ආර්ථික, සෞඛ්‍ය, අධ්‍යාපන සහ අනෙකුත් මූලික මානව හිමිකම් පිළිබඳ ගැටලු වර්ධනය වෙමින් පවතී. බොහෝ තෙවන ලෝක රටවල් අනුගමනය කළ සංවර්ධන මාවත් අන්ධ මාර්ග බවට පත් ව තිබේ. බොහෝ අසංවර්ධිත රටවල් සිය සම්පත් සහ සීමා පිළිබඳ කිසි දු අවබෝධයක් නොමැති ව බටහිර අනුකරණය කිරීමට දැනුම්වත් ව හෝ නොදැනුම්වත් ව උත්සාහ කරයි.

සංවර්ධන සංකල්පයේ නව ප්‍රවණතා

- සංවර්ධන සංකල්පය අතීතයේ සිට වර්තමානය දක්වා ක්‍රමයෙන් වෙනස් වූවකි.
මුල් යුගය (1950-1970) - අමෙරිකානු සමාජ විද්‍යාඥයන් විසින් සංවර්ධන සන්නිවේදනය විද්‍යාත්මක සංකල්පයක් ලෙස හඳුන්වනු ලැබූ නවීකරණ න්‍යායට අදාළ ඉහළ සිට පහළට සන්නිවේදන ප්‍රවේශය පිළිබඳ පැවති ප්‍රවණතා ප්‍රධාන වශයෙන් වෙනස් වී ඇත.
- නවීකරණ න්‍යාය (Modernisation Theory) මඟින් දියුණු රටවල් නූතනත්වයට පත් නොවන්නේ මන් ද? යන්න මත දර්ශනාවට විසඳුමක් ලෙස ධනෝඥවර සාරධර්ම ව්‍යාප්ත කිරීම මඟින් කොමියුනිස්ට් වාදයේ ව්‍යාප්තිය අඩු කිරීමට යෝජනා කරන ලදී.
- 1950 ගණන්වල ලතින් අමෙරිකාව සහ කැරිබියන් සඳහා වන ආර්ථික කොමිසමේ (The Economic Commission for Latin America and the Caribbean - *ECLAC*) පර්යේෂණ මඟින් පරායත්තතා න්‍යාය (Dependency Theory) හඳුන්වා දෙනු ලැබී ය. දියුණු රටවල ආර්ථිකය මත යැපීමෙන් නොදියුණු රටවල් දියුණු කර ගත හැකි බව මේ න්‍යායය පෙන්වා දෙයි.
- **මධ්‍ය යුගයේ (1970 සිට 1990)** සංවර්ධන සංකල්පය පිළිබඳ නව එළඹුමක් ලෙස එවරට් රොජර්ස් (Everett Rogers 1931-2004) විසින් 1962 දී ඔහුගේ "නවෝත්පාදන විසිරණය" (Diffusion of Innovations) නමැති න්‍යායය හඳුන්වා දෙනු ලැබී ය. එය, නව අදහස් හා තාක්ෂණික ව්‍යාප්තිය කෙසේ ද? කවර කරුණක් සඳහා ද? කුමන වේගයකට අනුව ද? යනාදිය අවබෝධ කර ගැනීමට වැදගත් න්‍යායයකි. සංවර්ධන සංකල්පය ජන ගත කිරීම සඳහා රොජර්ස් නවීකරණය, සන්නිවේදන නාලිකා, කාලය හා සමාජ පද්ධති කෙරෙහි අවධානය යොමු කළ යුතු බව දක්වයි.
- වර්තමාන යුගයේ නව විශ්ව තොරතුරු හා සන්නිවේදන ප්‍රඥප්තිය (New World Information & Communication Order - *NWICO*) විසින් "සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදනය" යන්න ප්‍රධාන බලවේගයක් බවට පත් කරන ලදී.

- එමඟින් පැරණි “සංවර්ධන සන්නිවේදනය” යන්න විවේචනයට ලක් කරමින් සංවර්ධනය සඳහා විකල්ප ප්‍රවේශ සොයා ගැනිණි. බලය හා සංස්කෘතිය යන සාධක දෙක සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදනයට එකතු විය.
- වර්තමානයේ පුද්ගලාන්තර සන්නිවේදනය, ප්‍රයෝගිකත්වය, සහභාගීත්වය හා දැනුම් හුවමාරුව යනාදිය කෙරෙහි වඩා අවධානය යොමු කොට තිබේ.
- තොරතුරු ප්‍රවේශය, දැනුමට විවෘත ප්‍රවේශය, උපාය මාර්ගික සන්නිවේදනය, සහභාගීත්ව සන්නිවේදනය, සංස්කෘතිය, මාධ්‍ය, තොරතුරු, සන්නිවේදන යටිතල පහසුකම් සහ තාක්ෂණය ආදී ක්ෂේත්‍ර බල ගැන්වීම මේ ක්‍රියාවලියේ දී වැදගත් කොට සලකන ලදී.
- ද්විමාර්ගික සන්නිවේදකයා, තිරස් සන්නිවේදන මාර්ග, මහජන සවන් දීම, විවාද, සාකච්ඡා, පාර්ශ්වකරුවන්ගේ උපදේශන, සහභාගීත්ව ගුවන්විදුලි සහ විඩියෝ වැඩසටහන් ප්‍රජා පාදක නාට්‍ය හා කථා සහ වෙබ් සංසද යනාදිය ද මෙයට ඇතුළත් වේ.
- “ස්ථීරසාර සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදනය” (Communication for Sustainable Development - C4SD) “ සංවර්ධනය සඳහා තොරතුරු සන්නිවේදනය තාක්ෂණය” (Information and Communication Technology for Development - ICT4D) යනාදිය සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදනයේ පුළුල් කොටසක් බවට පත් විය.
- මෙලෙසින් “සංවර්ධන සන්නිවේදනය” යන මතවාදය “සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදනය” ලෙස විතැන් විය. එමඟින් “සංවර්ධනය” යන්නට සේ ම “සන්නිවේදනය” යන්නට ද ප්‍රමුඛත්වයක් ලැබිණි.
- “සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදනය” යනු ක්‍රියාකාරකම් මඟින් සංවර්ධන ප්‍රතිපත්තිවලට හා ක්‍රියාදාමවලට අනුකූල ව ග්‍රාමීය ජනතාවගේ තොරතුරු ලබා ගැනීම සහ සුදුසු ක්‍රමවේද නිර්මාණය කිරීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම මඟින් සමාජීය සංවාදය දිරි ගැන්වීම යි.

ඇගයීම

- (1) සංවර්ධන සංකල්පය ආරම්භය හා විකාශය විස්තර කරන්න.
- (2) මෙරට සංවර්ධනයේ නව අවශ්‍යතාවක් ලෙස සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදනය පැහැදිලි කරන්න.
- (3) ඔබේ ප්‍රදේශයේ සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදන ක්ෂේත්‍ර කිහිපයක් හඳුනා ගෙන ඒ පිළිබඳ රචනාවක් ලියන්න.

- නිපුණතා මට්ටම : 9.2 සංවර්ධන සංකල්පයේ නූතන ස්වභාව හඳුනා ගෙන පැහැදිලි කරයි.
- කාලච්ඡේද : 10 යි.
- ඉගෙනුම් පල :
 - සංවර්ධන සංකල්පයේ ස්වභාවය පිළිබඳ අවබෝධයෙන් යුතු ව පැහැදිලි කරයි.

පාඩම සැලසුම සඳහා උපදෙස්:

පහත සඳහන් විෂය කරුණු ඇසුරෙන් පාඩම සැලසුම් කරන්න.

සංවර්ධන සංකල්පයේ ස්වභාවය

වත්මන් සංවර්ධන සංකල්පයේ ස්වභාවය “සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදනය” යන්න මත රැඳී ඇත. සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදනය (Communication for Development - C4D) වසර 50කට වැඩි කාලයක් පුරා නවීකරණය හා කාර්මිකකරණය සමඟ සංවර්ධන ක්‍රියාවලියේ සුවිශේෂ උපක්ෂේත්‍රයක් ලෙස වැඩුණකි. භූගෝලීය, සංස්කෘතික, සමාජීය සහ ආර්ථික සන්දර්භවල විවිධාකාර දිශා ඔස්සේ සංවර්ධනය උදෙසා සන්නිවේදනය පුළුල් ලෙස භාවිත කිරීම මේ සංකල්පයේ මූලාසාර අරමුණ වේ.

එක්සත් ජාතීන්ගේ සහසූක සංවර්ධන ඉලක්කයන් මඟින් ගෝලීය සංවර්ධන ගැටලු කෙරෙහි අලුත් මාන වර්ධනය වන ක්‍රමවේද හා නව සන්නිවේදන ප්‍රවේශ වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා අවස්ථාවක් සපයයි. එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානය අන්තර් සම්බන්ධිත සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදන ප්‍රවේශ හතරක් ප්‍රකාශ කරයි.

- (1) හැසිරීම් වෙනස්කම් සඳහා සන්නිවේදනය (Communication for behaviour change)
- (2) සමාජීය වෙනස්කම් සඳහා සන්නිවේදනය (Communication for social change)
- (3) නියාමනය සඳහා සන්නිවේදනය (Communication for regulation)
- (4) පාරිසරික සමතුලිතතාව සඳහා සන්නිවේදන (Communication for ecological balance)

පහතින් දැක්වෙන්නේ සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදන සංකල්පයට අයත් වැදගත් මාතෘකා කිහිපයකි.

ජනතා කේන්ද්‍රීයතාව (People-centered)

- සංවර්ධනය සඳහා ජනතාව මූලික කර ගත් ඒකාබද්ධ මූලෝපායික ප්‍රවේශ හඳුනා ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය යනුවෙන් ජනතා කේන්ද්‍රීය බව හැඳින්විය හැකි ය.
- ජනතා කේන්ද්‍රීය යනු පුරවැසියෙකුට තම සියලු අවශ්‍යතා වෙනුවෙන් අදහස් දැක්වීමට ලැබෙන අවස්ථාවකි. එනම් පුද්ගලයන්ගේ නිපුණතා යහපැවැත්ම උදෙසා ශක්තිමත් කිරීම යි.
- ජනතා කේන්ද්‍රීය රැකවරණයට පුද්ගල කේන්ද්‍රීය රැකවරණය ද ඇතුළත් වේ.
- ජනතා කේන්ද්‍රීය සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදන මූලධර්ම කිහිපයක් මෙසේ පෙළ ගැස්විය හැකි ය.
 - යහ පැවැත්ම ප්‍රවර්ධනය, පුද්ගල කේන්ද්‍රීය රැකවරණය හා සමස්ත පුද්ගල රැකවරණ කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීම
 - හවුල්කාරත්වය හා සහභාගිත්වය
 - සමාජ/සංස්කෘතික විවිධත්වය පිළිබඳ ව සංවේදීතාව
 - මාධ්‍ය පරිශීලකයන් අතර සම්බන්ධතාව සහ සන්නිවේදනයේ ගුණාත්මක භාවය
 - පුද්ගල අවශ්‍යතා සඳහා ප්‍රතිචාරාත්මක රැකවරණය
 - අඛණ්ඩ පෞද්ගලික සම්බන්ධතා
 - අයිතීන් සහ වගකීම්
- එසේ ම ජීවිත කාලය පුරා ම ප්‍රජාවගේ සංවර්ධනය වෙනුවෙන් වගකීම, ගැටලු හඳුනා ගැනීම හා ඒවාට විසඳුම් ලබා දීම සඳහා ප්‍රජාව කළමනාකරණය කිරීම ජනතා කේන්ද්‍රීයත්වයට අයත් වේ.

ප්‍රදේශීයකරණය (Localisation)

- ප්‍රදේශීයකරණය යනු සංවර්ධනය ඒ ඒ රටවලට ගැළපෙන ලෙස ඒ ඒ රටවල ම කර ගැනීම යි.
- මෙහි ලා ග්‍රාමීය සංවර්ධන වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී දරිද්‍රතාව අවම කිරීම සහ ආර්ථික වර්ධනය පිළිබඳ ගැටලු විසඳීම පිළිබඳ මතවාදය ප්‍රධාන වශයෙන් සාකච්ඡාවට ගනියි.
- භූමි භායනය සහ කාන්තාරකරණයෙන් වැළකීම, වනාන්තර ආරක්ෂා කිරීම, ජල සම්පත් කළමනාකරණය සහ ජෛව විවිධත්වය සුරැකීම වැනි කාර්ය සඳහා ග්‍රාමීය ප්‍රජාවගේ ක්‍රියාකාරී සහභාගිත්වය ප්‍රදේශීයකරණයට අයත් ය.
- මෙලෙසින් ප්‍රදේශීයකරණය යනු කිසියම් රටක සංවර්ධනය ඒ රටේ සමාජ, දේශපාලනික, ආර්ථික හා සංස්කෘතික ලක්ෂණ මත පදනම් ව ඔවුන් විසින් ම සිදු කරනු ලබන ක්‍රියාවලියක් බවට පත් වේ.

සාමාජීය සම්බන්ධතා හා සමානාත්මතා ගොඩනැගීම (Building social relationships and equality)

- සාමාජීය සම්බන්ධතා - තමන්ගේ ම සමාජ ක්‍රියාවක් නිර්මාණය කිරීම මඟින් අන් අයගේ ක්‍රියා වටහා ගැනීම, අන්තර්ක්‍රියා සම්බන්ධීකරණය, තමන්ගේ ම ඇගයුම, සහන සැලසීම, අර්ථවත් අභිප්‍රේරණය හා සියලු ම ආකාරයේ සමාජ අන්තර්ක්‍රියා සංවිධානය කිරීම සාමාජීය සම්බන්ධතා ගණයට අයත් වේ.
- සමානාත්මතාව - සමානාත්මතාව යනු ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයේ කුලුන යි. 18 වන සියවසේ ප්‍රංශ විප්ලවය හා අමෙරිකානු නිදහස් සටනේ දී සමානාත්මතාව පිළිබඳ සංකල්පය ඉදිරියට පැමිණිණි. වර්තමාන යුගයේ සියලු රාජ්‍ය සමානාත්මතාව යන සංකල්පය පිළිගෙන තිබේ.
- සමානාත්මතාව යනු සමාජයේ පුළුල් වෙනස්කම් ඉවත් කිරීම, විශේෂ වරප්‍රසාද අවසන් කිරීම, හැකියා පදනම මත සමාන අවස්ථා ලබා දීම සහ පුද්ගලයන්ගේ මූලික අවශ්‍යතා සපුරා ලීම සඳහා විධිවිධාන සැලසීම යි.
- සාමාජීය සම්බන්ධතා හා සමානාත්මතා ලක්ෂණ
 - විශේෂිත මානව අයිතිවාසිකම් නොමැති වීම
 - සංවර්ධනය සඳහා සමාන අවස්ථා පැවතීම
 - අවම අවශ්‍යතා සම්පූර්ණ කිරීම
 - පන්ති බෙදීම් තුරන් කිරීම
 - සාධාරණ හේතු මත වෙනස්කම් කිරීම

දරිද්‍රතාව අවම කිරීම (Poverty Reduction)

- 1990 දශකයේ දී ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන වින්තනයේ කේන්ද්‍රීය අවධානය දිළිඳුකම අඩු කිරීම බවට පත් විය. එබැවින් දරිද්‍රතාව යන්න හැම විට ම සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදන න්‍යාය පත්‍රවල ප්‍රමුඛ කොටස බවට පත් විය. දිළිඳුකම අවම කිරීම වර්තමාන ලෝකය මුහුණ දෙන ප්‍රධාන අභියෝගයකි.
- දරිද්‍රතාව පිටුදැකීම සඳහා:
 - ස්ථීරසාර ජීවනෝපාය, ව්‍යාවසායික අවස්ථා සහ ඵලදායී සම්පත් සඳහා ප්‍රවේශය වැඩි දියුණු කිරීම,
 - මූලික සමාජ සේවාවලට විශ්වීය ප්‍රවේශ සැපයීම,
 - තමන්ගේ ම ශක්තියෙන් නැඟී සිටිය නොහැකි අයට උපකාර කිරීම සඳහා ප්‍රවේශ වැඩි දියුණු කිරීම,
 - දරිද්‍රතාවෙන් ජීවත් වන ජනතාව සහ ඔවුන්ගේ සංවිධාන බල ගැන්වීම,
 - දරිද්‍රතාවේ අසමානතා බලපෑමට ගොදුරු වන කාන්තාවන්ට විසඳුම් ලබා දීම,
 - දරිද්‍රතාව පිටු දැකීමට සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදනයේ වැඩි කොටසක් වෙන් කිරීම සහ ඒ සඳහා ජාත්‍යන්තර සහයෝගීතාව ශක්තිමත් කිරීම

අවශ්‍ය වේ.

ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය සඳහා ජනතා මැදිහත් වීම (Participation of people for policy making)

- ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය සඳහා ජනතා සහභාගිත්වය යනු එක් එක් පුද්ගලයාගේ ගැටලුව පිළිබඳ ව වඩා හොඳ අවබෝධයක් ලබා සහභාගී වන්නන්ගේ ගැටලු, ඔවුන් ඉදිරිපත් කරන කරුණු, අද්දැකීම්, දැනුම, අදහස්, මනාප, අපේක්ෂා, හිතී සහ වටිනාකම් හුවමාරු කර ගැනීමට සහභාගිවන්නන්ට අවස්ථාව සැලසීම යි. එලෙස සහභාගිත්වය ලබා දීම මඟින් ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනයට ප්‍රජාවට ම මැදිහත් විය හැකි ය.
- ඒ සඳහා,
 - රාජ්‍ය හිමිකාරීත්ව මාධ්‍ය වෙනුවට වඩාත් ම ඵලදායී මාධ්‍ය යොදා ගැනීම
 - ධනවාදයේ සහ වැඩිවසම්වාදයේ බාධක ඉවත් කිරීම මඟින් සම්පත් මහජන අයිතිය වෙනුවෙන් උපයෝගී කර ගැනීම
 - පොදු මිනිසාගේ මූලික අවශ්‍යතා හා බැඳි මහා පරිමාණ නිෂ්පාදනය සඳහා සැලසුම් කිරීම
 - ආර්ථික වශයෙන් පසුගාමී රටවල ආර්ථික සංවර්ධනය සිදු කළ හැක්කේ විකල්පයකින් නො ව මහජනතාවට පමණක් බව අවධාරණය කිරීම
 - නවීන තාක්ෂණය ජනතා සංවර්ධනය වෙනුවෙන් සැලසුම් කිරීම ආදී කාර්ය සිදු කළ යුතු ය.

ඇගයීම

1. සංවර්ධන කාර්යයක දී සන්නිවේදනය ඉදිරියෙන් ගමන් කළ යුතු අයුරු නිදසුන් ඇසුරෙන් සාකච්ඡා කරන්න.
2. සංවර්ධනයට අයෝග්‍ය සමාජ හැසිරීමක් වෙනස් කිරීම සඳහා නූතන සන්නිවේදන තාක්ෂණය භාවිත කළ හැකි අයුරු පෙන්වා දෙන්න.
3. ඔබ ප්‍රදේශයේ දරිද්‍රතාවට පත් ව ඇති පවුල් හඳුනා ගෙන ඔවුන්ගේ දුප්පත්කම අවම කිරීමට සුදුසු සන්නිවේදන ජාලයක් නිර්මාණය කරන්න.

නිපුණතා මට්ටම : 9.3 සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදන අවශ්‍යතා විචාරශීලී ව පැහැදිලි කරයි.

කාලච්ඡේද : 10 යි.

ඉගෙනුම් පල : • සංවර්ධන සඳහා සන්නිවේදන අවශ්‍යතා පිළිබඳ අවබෝධයෙන් යුතු ව පැහැදිලි කරයි.

පාඩම සැලසුම සඳහා උපදෙස්:

පහත සඳහන් විෂය කරුණු ඇසුරෙන් පාඩම සැලසුම් කරන්න.

සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදන අවශ්‍යතා

- සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදන අවශ්‍යතා යනු සන්නිවේදන ක්‍රියාවලි හා ඔවුන්ගේ ම අවශ්‍යතා පිළිබඳ පූර්ණ දැනුම්වත් බවක් ලබා දීමත් වෙනස්කම් සඳහා විකල්ප, ගැටලු විසඳා ගැනීම, සම්මුතික ව කටයුතු කිරීම, තිරසර සංවර්ධනය සඳහා ක්‍රියාකාරකම් සැලසුම් කිරීම, ජනතාවගේ ජීවන තත්ත්වය වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා අවශ්‍ය දැනුම හා කුසලතා අත්පත් කර ගැනීම හා ආයතනික කාර්යක්ෂමතාව යනාදියෙහි ඇති වැදගත්කම කියා පෑමත් ය.
- ලෝක මට්ටමේ ආයතන කිහිපයක් සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදන අවශ්‍යතා කෙරෙහි තම අවධානය යොමු කර ඇති ආකාරය පිළිබඳ නිදසුන් කිහිපයක් විමසා බැලීම මෙහි දී වැදගත් වේ.

(1) ආහාර හා කෘෂිකර්ම සංවිධානය සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදනය කෙරෙහි අංශ තුනකින් අවධානය යොමු කරයි.

- (i) කෘෂිකාර්මික නවෝත්පාදන සහ ආහාර සුරක්ෂිතතාව සඳහා ග්‍රාමීය සන්නිවේදන පද්ධති සහ තොරතුරු සන්නිවේදන තාක්ෂණය භාවිත කිරීම
- (ii) ප්‍රජා මූලික ග්‍රාමීය ගුවන්විදුලි වැඩසටහන් කිරීම
- (iii) ප්‍රජා පාදක ස්වාභාවික සම්පත් කළමනාකරණය සහ දේශගුණික විපර්යාසවලට අනුවර්තනය වීම

(2) එක්සත් ජාතීන්ගේ අධ්‍යාපන, විද්‍යාව හා සංස්කෘතික සංවිධානය - යුනෙස්කෝ (UNESCO)

- සමාජ ගොඩනැංවීම සඳහා පුද්ගලයන් සහ ප්‍රජාවන් බල ගැන්විය හැකි සාධාරණ, සුදුසු හා දැරිය හැකි ප්‍රවේශ මඟින් සියලු දෙනාට ම සන්නිවේදනය සහ තොරතුරු ලබා දීම

- යුනෙස්කෝ ආයතනය සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදන මාර්ගෝපදේශන මූලධර්ම
 - ýmæ; au l K æchĩ l ðdYSŞ i yNd S rùu i y i xj ³Ok wN&hdaj , g M odS m%ød , ndŞu f õ. j ; a ľu
 - වෙනස්කම් සහ සහයෝගිතාව ප්‍රවර්ධනය කරන සහභාගිත්වය ඇති කිරීම
 - ස්ත්‍රී පුරුෂභාවය ප්‍රමුඛ ධාරාවක් බවට පත් කර ලීම
 - සාධාරණත්වය, විවිධත්වය සහ ඉවසීම දියුණු කිරීම
- මේ මාර්ගෝපදේශන සඳහා පහත සඳහන් කරුණු ද ඇතුළත් වේ.
 - විවෘත ව සංවාද ඇති විය හැකි නිදහස්, ස්වාධීන සහ බහුත්වවාදී මාධ්‍ය පද්ධතියක්
 - මහජන කටීකාව දිරි ගන්වන, පාරදායක සහ වග කීව යුතු පාලන ක්‍රමයක්
 - විවිධ සන්නිවේදන මාධ්‍යවලට පුළුල් මහජන ප්‍රවේශයක්

මාධ්‍ය ගුණාත්මකභාවය (Media quality)

- “මාධ්‍ය ගුණාත්මකභාවය” සඳහා සමාජයේ මාධ්‍ය වැඩි දියුණු කිරීමට දරන ප්‍රයත්න මෙමගින් අදහස් වේ. නිදහස් හා ස්වාධීන මාධ්‍යවලට සහාය දීම මගින් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය සහ ඵලදායී ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී කටීකාවෙහි මාධ්‍යවල ගුණාත්මක භූමිකාව ඉටු වේ. මාධ්‍ය සංවර්ධනය, මාධ්‍යයේ අයිතිය, හා මාධ්‍යයේ විනිවිද බව සම්බන්ධයෙන් අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමේ නිදහස ද මෙයට ඇතුළත් වේ.
- “මාධ්‍ය ගුණාත්මකභාවය” මගින් මාධ්‍ය අධ්‍යාපනය, සෞඛ්‍යය, ආපදා සහන, දූෂණය පිටු දැකීම, සුළුජන සවිබල ගැන්වීම සහ දේශීය ප්‍රජා ක්‍රියාකාරිත්වය වැනි අරමුණු අපේක්ෂා කෙරේ. සංවර්ධනය සඳහා තොරතුරු සන්නිවේදන තාක්ෂණ (ICT4D) ව්‍යාපෘති ක්‍රියාවට නැංවීම මේ උදෙසා වැදගත් වේ.

සහභාගිත්වය හා පුද්ගලාන්තර සම්බන්ධතා ශක්තිමත් කිරීම (Enhancing participation and interpersonal relationships)

- සහභාගිත්වය හා පුද්ගලාන්තර සම්බන්ධතා ශක්තිමත් කිරීමේ දී සාකච්ඡා සහ මැදිහත් වීම් සවිබල ගැන්වීම, පුද්ගලයන් සහ කණ්ඩායම් සවිබල ගැන්වීම, නායකත්වය හා උපදේශන කුසලතා ශක්තිමත් කිරීම සහ ස්ත්‍රී විෂමතා ප්‍රවලිත වන ප්‍රමිති හා භාවිතවල විකල්ප ප්‍රවර්ධනය කිරීම අදාළ ය.
 - සහභාගිත්ව සන්නිවේදන වැඩසටහන් කිරීම,
 - ධනාත්මක වෙනස්කම් පිළිබඳ ව සංවේදී සංවාද මගින් ප්‍රජා සාමාජිකයන්ගේ සහභාගිත්වය ඇති කිරීම,

- කාන්තාවන් හා ගැහැනු ළමයින් අතර සංස්කෘතික වශයෙන් සංවේදී වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම,
- හැකි සෑම අවස්ථාවක දී ම සහභාගීත්ව අධීක්ෂණ සහ ඇගයුම් ප්‍රවේශ ලේඛන ගත කිරීම හා ඇගයීම,
- වැඩි ප්‍රජා සහභාගීත්වයක් සහිත සන්නිවේදනයක් ඇති කිරීම

අපේක්ෂා කෙරේ.

- ගැටලු සහ විසඳුම්වලට සුදුසු සහ ඵලදායී වන ආකෘති හඳුනා ගැනීම සඳහා සාමාජිකයන් ක්‍රියාකාරී ව සහභාගී විය යුතු ය. ඉහළ මට්ටමේ සහභාගීත්වය මත ධනාත්මක ප්‍රතිඵල ශක්තිමත් වේ.

අත්‍යවශ්‍ය මානුෂීය තොරතුරු සම්පාදනය (Compiling essential humanitarian information)

- මූලික මිනිස් අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීම හා මානුෂීය ගුණධර්ම පෝෂණය මෙමඟින් පැහැදිලි කෙරේ. පුද්ගලයන් සෑම දිනක ම තීරණ ගන්නා අතර අප සිතන, හා විශ්වාස කරන දේ මත පදනම් ව ජීවන ක්‍රියා සිදු කරනු ලැබේ.
- මූලික මිනිස් අවශ්‍යතා සියල්ල පුද්ගලයෝ විවිධාකාරයෙන් සපුරා ගනිති. ආහාර, වාතය, ජලය, ලිංගිකත්වය, ආරක්ෂාව, අනන්‍යතාව පිළිබඳ හැඟීම, සංස්කෘතිය, උරුමය, සහ වටිනාකම්වලට ගරු කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. ඒ පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් තොරතුරු සමාජයට ලබා දිය යුතු ය. මිනිස්කම හා බැඳී මිනිස් ගුණාංග වර්ධනය මෙමඟින් අරමුණු කරයි.

ප්‍රතිසංස්කරණවලට මැදිහත්වීම: සහජීවනය හා ගැටුම් නිරාකරණය (Intervention for reform: conflicts resolution and reconciliation)

- නව නීති හා ව්‍යවස්ථා සංශෝධන හා පුරවැසිභාවය පිළිබඳ අර්ථකථන සකස් කිරීමට මහජනයා ප්‍රතිසංස්කරණයට මැදිහත් වීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. එමඟින් ආණ්ඩුවල වගකීම් නැවත අර්ථ දැක්වීමක් සිදු වේ.
- එමෙන් ම රටක සිදු කරන සියලු ප්‍රතිසංස්කරණවලට ජනයා මැදිහත් වීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. සහජීවනය සඳහා වූ සන්නිවේදනය යනු මිත්‍ර සබඳතා යළි යළිත් තහවුරු කිරීම යි.
- සහජීවනය ආකාර කිහිපයක් සමඟ බැඳේ.
- වාර්ගික සම්බන්ධතා: සමාජය පුරා එකිනෙකා අතර වර්ගවාදීත්වයෙන් තොර ව සංස්කෘතික අයිතිවාසිකම් සහ අද්දැකීම්, විශ්වාසය හා ගෞරවය මත පදනම් වූ ධනාත්මක සබඳතා ගොඩනැගිය යුතු ය.
- සමානාත්මතාව: ජීවිතයේ සෑම අංශයක ම සමානාත්මතාව තිබිය යුතු ය. මිනිසා විශ්වීය ව පිළිගත් ගෞරවයක් පුරවැසියෙක් වේ. මිනිසුන් සමානාත්මතාව මත ස්වයං තීරණ ගත යුතු ය.

- ආයතනික අඛණ්ඩතාව: දේශපාලන, ව්‍යාපාරික සහ ප්‍රජා ව්‍යුහ විසින් ප්‍රතිසංස්කරණවලට ක්‍රියාකාරී සහයෝගය ලබා ගත යුතු ය.
- සහජීවනය: සංස්කෘතිය හා උරුමය ජාතික අන්‍යතාවක වටිනාකම වන බැවින් එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සහජීවනය පවතී.
- ගැටුම් නිරාකරණය: පාර්ශ්ව දෙකක් හෝ ඊට වැඩි පාර්ශ්ව ගණනක් අතර පවත්නා මත භේදයකට සාමකාමී විසඳුමක් සොයා ගැනීම යි. මතභේදය පෞද්ගලික, මූල්‍ය, දේශපාලන හෝ විත්තවේගාත්මක විය හැකි ය. සාකච්ඡා මාර්ගයෙන් ගැටුම් නිරාකරණය කිරීම වැදගත් වේ.
- ගැටුම් නිරාකරණය කිරීමේ දී සාර්ථක ව සාකච්ඡා කිරීම සඳහා පියවර කිහිපයක් ඇත.
 - ගැටුම තේරුම් ගැනීම
 - ප්‍රතිපක්ෂය සමඟ සන්නිවේදනය කිරීම
 - කළ හැකි යෝජනා ඉදිරිපත් කිරීම
 - හොඳ ම විසඳුම තෝරා ගැනීම
 - තෙවන පාර්ශ්වීය මැදිහත්කරුවෙකු භාවිත කිරීම
 - විකල්ප සොයා ගැනීම

ගෝලීය සංවර්ධනය (Global Development)

- ගෝලීය සංවර්ධනය යනු ජාත්‍යන්තර මට්ටමේ සංවර්ධනයේ පුළුල් සංකල්පයකි. ගෝලීය සංවර්ධන වෙනස්කම් පිළිබඳ හේතු සහ ක්‍රියා පිළිබඳ සාකච්ඡා මෙන් ම තිරසර සංවර්ධනය මඟින් ගෝලීය වෙනස්කම් කළමනාකරණය කිරීමේ ක්‍රමයකි.
- තාක්ෂණය, නවෝත්පාදනය ආදිය ව්‍යාප්ත කිරීම, ව්‍යාපාර, සමාජය, සංස්කෘතිය, දේශපාලනය, භාණ්ඩ, සේවා, සහ මිනිසුන්ගේ සංවලනය ආදියෙහි ගෝලීය සංවර්ධන ව්‍යාප්තිය හා සම්බන්ධතා නිරීක්ෂණය කළ හැකි ය.
- ගෝලීය පාරිසරික වෙනස්කම් විශ්ලේෂණය කිරීමේ දී දේශගුණික විපර්යාස, ජෛව විවිධත්වය, කාන්තාරකරණය/පාංශු බාදනය, සාගර දූෂණය, මිරිදිය අඩු වීම සහ ජනගහන වර්ධනය, නගරීකරණය, පොසිල ඉන්ධන භාවිත කිරීම යනාදිය පිළිබඳ ව ද විමසිය යුතු ය.

සංවර්ධන ව්‍යාපෘති

- සංවර්ධනය සඳහා සංවර්ධන ව්‍යාපෘති සැලසුම්කරණය පිළිබඳ මූලික අවබෝධය මෙමඟින් ඉදිරිපත් කෙරේ.
- ග්‍රාමීය සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදන ව්‍යාපෘති යනු දරුවන්ට සහ ඔවුන්ගේ පවුල්වලට සෞඛ්‍ය, පෝෂණය හා අනෙකුත් ප්‍රධාන සමාජීය තත්ත්ව වැඩි දියුණු කිරීමේ වඩාත් සවිමත් ක්‍රමයකි.
- ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය සහ මානුෂීය කටයුතු, පුද්ගල හැසිරීම් සහ සමාජීය වෙනස්කම් ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා ක්‍රමානුකූල ව, සැලසුම් කළ හා සාක්ෂ්‍ය මත පදනම් වූ මූලෝපායික ක්‍රියාවලියක් ලෙස සංවර්ධන වැඩසටහන් හැඳින්විය හැකි ය.

- ළමයින්, ඔවුන්ගේ පවුල් හා ප්‍රජාව සමඟ සාකච්ඡා කිරීම පිණිස සහභාගිත්වය භාවිත කළ යුතු වේ. කෘෂිකාර්මික හා ග්‍රාමීය සංවර්ධන ව්‍යාපෘති සහ වැඩසටහන් හඳුනා ගැනීම හා ඒවා සකස් කිරීම සඳහා යොමු කිරීම ද මෙමඟින් අරමුණු කෙරේ.
- ප්‍රදේශයේ, ගමේ ඉවත දමන දෑ පරිසර හිතකාමී ලෙස ඉවත දැමීම හෝ එකතු කර පොහොර බවට පත් කිරීම, ඒවායින් මුදල් ඉපැයීම හා ලැබෙන මුදල් පාසල් සංවර්ධනයට යොදා ගැනීම පිළිබඳ ව්‍යාපෘතියක් කළ හැකි ය.

සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදන ව්‍යාපෘති වාර්තා අදියර

1. සන්නිවේදනය සඳහා ආරම්භක හේතු හඳුනා ගැනීම
2. සංවර්ධනය සඳහා සංවර්ධන වැඩපිළිවෙළ සැලසුම් කිරීම
3. සංවර්ධනය සඳහා සංවර්ධන ක්‍රියාකාරකම් නියම කිරීම
4. සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදන දර්ශක නිර්ණය කිරීම
5. වියදම් ඇස්තමේන්තු කිරීම

- අදාළ ජන කණ්ඩායම් වෙත ගොස් සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදන ව්‍යාපෘති සැලසුම් කිරීමට අවශ්‍ය තොරතුරු ඒකරාශී කර ගැනීම, වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ ජන කණ්ඩායම් දැනුම්වත් කිරීම ආදිය මෙහි දී සිදු වේ.

සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදන
 ව්‍යාපෘතියක් පටිගත කරන අවස්ථාවක්

ඇගයීම

1. ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය, සංවර්ධනය උදෙසා ක්‍රියා කරන අයුරු සාකච්ඡා කරන්න.
2. මානුෂීය කොරකුරු නූතන මාධ්‍ය ඔස්සේ හුවමාරු වන්නේ ද යන්න විමර්ශනය කරන්න.
3. ඔබේ ප්‍රදේශයේ පරිසර සන්නිවේදනය උදෙසා මාධ්‍ය ක්‍රියාකාරකම් යෝජනා කරන්න.

- නිපුණතා මට්ටම : 9.4 සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදන අපේක්ෂා හඳුනා ගෙන ප්‍රකාශ කරයි.
- කාලච්ඡේද : 10 යි.
- ඉගෙනුම් පල :
 - සංවර්ධන සඳහා සන්නිවේදන අපේක්ෂා පිළිබඳ විචාරාත්මක ව කරුණු ඉදිරිපත් කරයි.

පාඩම සැලසුම සඳහා උපදෙස්:

පහත සඳහන් විෂය කරුණු ඇසුරෙන් පාඩම සැලසුම් කරන්න.

සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදන අපේක්ෂා (Expectations of Communication for Development)

- සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදන අපේක්ෂා යනු සංස්කෘතිය, මාධ්‍ය, සන්නිවේදනය සහ සංවර්ධනය පිළිබඳ අන්තර් විෂය ක්ෂේත්‍රයකි.
- මෙහි දී ගෝලීය හා දේශීය සන්දර්භවල සියලු සමාජීය වෙනස්කම් ගවේෂණය කෙරේ. තොරතුරු සන්නිවේදනය, අධ්‍යාපනය, හැසිරීම් වෙනස්වීම්, සමාජ අලෙවිකරණය, මාධ්‍ය ආචාර ධර්ම, සමාජ වෙනස්කම් සඳහා සන්නිවේදනය සහ ප්‍රජා සහභාගීත්වය ආදිය මඟින් ජන අපේක්ෂා ඉටු කර ගැනීමේ ක්‍රියාදාමයක් සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදන අපේක්ෂා යන්නෙන් යෝජනා කෙරේ.

අවශ්‍යතා කේන්ද්‍රීයත්වය (Need Centered)

- සෞඛ්‍ය සේවා, පෝෂණය, සනීපාරක්ෂාව, මානව හිමිකම් සහ නවාතැන් අවශ්‍යතා ඉටු කර ගැනීමට සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදනය පුළුල් ලෙස උපයෝගී කර ගැනීම අවශ්‍යතා කේන්ද්‍රීයත්වය යන්නෙන් අදහස් කෙරේ.

ස්වයං නිර්ණය (Self Determination)

- පුද්ගලයකුගේ ජීවිතය තමා විසින් ම පාලනය කෙරේ. ස්වයං නිර්ණය යනු මිනිසුන් තමාගේ පුද්ගල අවශ්‍යතා සම්බන්ධ ප්‍රවණතා හා මනෝවිද්‍යාත්මක අවශ්‍යතා සැලකිල්ලට ගෙන, මානව අභිප්‍රේරණය සහ පෞරුෂය පිළිබඳ අවබෝධයෙන් යුතු ව ක්‍රියා කිරීම යි.
- ස්වයං නිර්ණය පිළිබඳ සංවර්ධන වැඩසටහනේ, මනෝ විද්‍යාත්මක අර්ථකථනය නම් තමන්ගේ ම තෝරා ගැනීම් සහ තමන්ගේ ම ජීවිත පාලනය කිරීමේ හැකියාව හෝ ක්‍රියාවලිය ශක්තිමත් කිරීම යි.
- ස්වයං නිර්ණය යනු මානසික යහපැවැත්මේ වැදගත් අංගයකි. ඒ සඳහා,
 - ස්වාධීනත්වය: තමන්ගේ ම හැසිරීම පාලනය කිරීමට තමන් සිටින බව සිතීම කෙරෙහි මිනිසුන්ට ඇති අවශ්‍යතාව
 - නිපුණතාව: තම අවශ්‍යතා, දැනුම සහ කුසලතා ගොඩනැගීමට වැදගත් වන කාර්ය පිළිබඳ විශාරදත්වය වර්ධනය කිරීමට ඇති අවශ්‍යතාව
 - සම්බන්ධතාව: මිනිසුන්ට අනෙකෙකු සමඟ යම් ප්‍රමාණයක සම්බන්ධතාවක් අත්‍යවශ්‍ය බව සිතීමට ඇති අවශ්‍යතාව

ස්වයං විශ්වාසය (Self-confidence)

- තමා විසින් ම සංවර්ධන කරුණක් සම්බන්ධ ව අභ්‍යන්තර හේතු හෝ මූල හෝ විමසීමෙන් ඇති කර ගනු ලබන විශ්වාසය යි. දිගු කාලීන සමාජ, දේශපාලනික, ආර්ථික ආදී වර්ධන සහ ඵලදායීතාව පිළිබඳ අවබෝධ කර ගැනීම සඳහා ස්වයං විශ්වාසය ප්‍රයෝජනවත් ය.
- ඵලදායීතාව හා සංවර්ධනය සඳහා පහසුකම් සපයන බලවේග ක්‍රියා කරන්නේ කෙසේ ද? ස්ථාවර රාජ්‍යවල සංවර්ධන ප්‍රවණතා උදාසීන කරන යන්ත්‍රණ මොනවා ද? ප්‍රාග්ධනයේ සහ දැනුමෙහි බලවේග සක්‍රිය කළ හැක්කේ කෙසේ ද? සමාජ පද්ධතිවල පවතින සැඟවුණු ආර්ථික ක්‍රමෝපාය මතු කරන්නේ කෙසේ ද? යනාදිය තමන් විසින් ම විමසනු ලබයි.
- මෙසේ සංවර්ධනය පිළිබඳ පැහැදිලි විශ්වාසයක් තමා විසින් ම අවබෝධයෙන් ඇති කර ගැනීම ස්වයං විශ්වාසය යි.

යහපත් පරිසරයක් ගොඩනැගීම (Building a better environment)

- එනම් පරිසර විද්‍යාත්මක සමබරතාව (Ecological balance) යි. පරිසරයක් ගොඩනැගීම මඟින් සුභදැගීලී සබඳතා නිරෝගි හා ප්‍රියජනක පාරිසරික සමතුලිතතා නිරූපණය කරයි.
- සියලු ම ජීවීන්ගේ පැවැත්මට ප්‍රමාණවත් ආහාර ලබා ගැනීම සහ ඔවුන්ගේ ස්ථාවරත්වය මඟින් පාරිසරික සමතුලිතතාව ඇති බව පිළිබිඹු වේ. සියලු ම ජීවීන්ගේ සංහිදියාව ස්ථාවර කරන පරිසර පද්ධතියෙහි සිදු වන ප්‍රභාසංශ්ලේෂණය හොඳ පරිසරයක් ගොඩනැගීමට දායක වේ. මෙලෙස සියලු ම ජීවීන්ගේ පැවැත්මට පාරිසරික සමතුලිතතාව හේතු කොට ගෙන සිදු කෙරේ.
- සම්පත් සුරා කැම, වනාන්තර විනාශ කිරීම වැළැක්වීම වැනි මානව ක්‍රියාකාරකම් යනාදිය මෙමඟින් පරීක්ෂා කෙරේ. රුක් රෝපණ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම හා වනාන්තර විනාශය වැළැක්වීමෙන් දේශගුණික විපර්යාස වැළැක්වේ.
- ආපදා සන්නිවේදන ක්‍රියාකාරකම් මෙහි ලා වැදගත් වේ.

සහභාගීත්ව ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය (Participatory democracy)

- එනම් සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදනය මඟින් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සවිඥානකත්වය ඉහළ දැමීම සහ ප්‍රජා සහභාගීත්වය වර්ධනය කිරීම යි.
- විද්‍යුත් තාක්ෂණය භාවිත කිරීම මඟින් පුරවැසි දේශපාලන ක්‍රියාකාරීත්වය දියුණු කිරීමට යෝජනා කෙරේ.
- එසේ ම සමාන අරමුණු හෝ ඉලක්ක ඇති පුද්ගලයන්ට සමාන මතසක් ඇති පුද්ගලයන් හමු වීමට හා උනන්දුවක් දක්වන ගැටලු සාකච්ඡා කිරීමට ‘අතථ්‍ය සන්නිවේදනය’ (Virtual Communication) යොදා ගත හැකි ය.
- පැරණි මාධ්‍ය ධුරාවලියේ ප්‍රකාශනය සඳහා වූ බාධක වළකා අතථ්‍ය සන්නිවේදනය මඟින් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ප්‍රජා සහභාගීත්ව වැඩි දියුණු කර ගත හැකි ය.

- මේ යටතේ පුරවැසියන්ට ඔවුන්ගේ මත සම්බන්ධයෙන් ඔවුන්ගේ දේශපාලන නියෝජිතයන් සමඟ කතා කළ හැකි ය.
- ජනයා අතර අන්තර් ක්‍රියාකාරිත්වය නිරන්තරයෙන් පවත්වා ගෙන යනු ලබන සන්නිවේදනය සහභාගීත්ව ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය යි.
- මෙසේ සන්නිවේදන බලයෙන් පුරවැසියෝ වඩාත් ඍජු සංවර්ධන භූමිකාවක් ඉටු කිරීම පිණිස දිරි ගැන්වෙති.

ඇගයීම

1. ඔබ සතු හිතකර ස්වයං විශ්වාසයක් ගොඩනඟා ගැනීම පිණිස ස්වයං විචේතනාත්මක ලිපියක් ලියන්න.
2. ඔබේ ප්‍රදේශයේ ක්ෂේත්‍ර වාරිකාවක යෙදී සංවර්ධන ගැටලුවක් හඳුනා ගෙන ඊට සුදුසු සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියක් සැලසුම් කරන්න.
3. ඔබ ප්‍රදේශයේ තෝරා ගත් පවුල් ඇසුරින් දරිද්‍රතාව අවම කිරීම උදෙසා සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදන ව්‍යාපෘතියක් සකස් කරන්න.

පාරිභාෂික පද

ගැටුම් නිරාකරණය	- Conflict Resolution
ජනතා සහභාගිත්වය	- People's Participation
නිරසර සංවර්ධනය	- Sustainable Development
තොරතුරු බෙදාහදා ගැනීම	- Information Sharing
දරිද්‍රතාව අවම කිරීම	- Poverty Reduction
දළ දේශීය නිෂ්පාදනය	- Gross Domestic Product - GDP
දැනුම් සමාජය	- Knowledge Society
නවීකරණ න්‍යාය	- Modernisation Theory
නවෝත්පාදන විසරණය	- Diffusion of Innovations
වර්තමාන වෙනස්කම් සඳහා සන්නිවේදනය	- Communication for Behavior Change
පර්යේෂණ	- Research
පරිසර විද්‍යාත්මක සමබරතාව	- Ecological Balance
පරායත්තතා න්‍යාය	- Dependency Theory
ප්‍රදේශීයකරණය	- Localisation
ප්‍රශ්නාවලිය	- Questionnaire
මානව සංවර්ධනය	- Human Development
විරැකියාව තුරන් කිරීම	- Elimination of Unemployment
සමීක්ෂණ	- Survey
ස්වයං නිර්ණය	- Self Determination
සංවර්ධන නිර්වචන	- Development Definitions
සහජීවනය	- Reconciliation
ස්වයං විශ්වාසය	- Self Confidence
සංවර්ධනය	- Development
සංවර්ධනාත්මක සන්නිවේදනය	- Development Communication
සංවර්ධනය සඳහා සන්නිවේදනය	- Communication for Development
සහභාගිත්ව ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය	- Participatory Democracy
සමාජීය වෙනස්කම්	- Social Changes